

מראי מקומות- מנחות צ"ד

בבנה בתנור, והיינו שהיו צריכין ג' דפוסים, ולא הי' סגי לא' לבצק ובדפוס זה גופא ליתנו לתנור. ובזה ביאר מש"כ רש"י דמסיקין אותו עם התנור, דהיינו דמה שהי' צריך דפוס אחר בהתנור, היינו משום שהיו מסיקין אותו עם התנור, דהדפוס עצמו הי' ג"כ עושה האפי', ואם הי' הדפוס שהיו עושין בה הבצק יהי' הוסק, יש לחוש שיעשה הלחם חמץ, ולכן היו צריכין דפוס אחר קבוע בהתנור [כ"ז בכוננתו].

וע"ע ביד בנימין שכ' דמש"כ רש"י דמסיקין את הדפוס עם התנור, זהו לשיטתו בפירושו על חומש דהדפוס שהי' בהתנור נעשה מברזל, ולכן הי' יכול להסיקו לאפות בה הלחם. אבל שי' הרמב"ם הוא דבאמת הדפוס הי' של זהב.

(ד) ולהדרה לדפוס קמא- העיר העולת שלמה, למה היו צריכין להוציאה מדפוס זה כלל, לכאור' יכולין להניחה שם בדפוס שבה הי' נאפית (ולפי השי' הנ"ל דהי' דוקא נקבע הדפוס בתוך התנור, א"ש, לפי שלא הי' שייך כלל להניחה בדפוס זה). וכ' דכיון דהי' נאפית בתוך דפוס זה, נמצא דהדפוס הי' הושחר מחמת האש, וממילא אין נאה להניח הלחם בתוכו.

(ה) ר' חנינא אמר כמין תיבה פרוצה, ר' יוחנן אמר כמין ספינה רוקדת- כ' החזון איש (מ"ב, כ"ח, ד"ה שם תוד"ה דסמכי), ונראה דמעיקר מצות לחם הפנים יכול לעשות בכל תמונה שירצה, ואין פלוגתתן אלא במה נהגו". עוד כ' שם דלכאור' יש חילוק גדול בין השיטות בגודל הלחם, דלמ"ד כמין תיבה פרוצה ס"ל דשטחו גדול הרבה משטחו של זה דאמר כספינה רוקדת, וכיון דמדת הסולת ידועה, הלא לכאור' אפשר לעמוד על שיעור האמיתי ע"י מבחן באפיית שיעור סלת. ותי' דאפשר שיש לעשותו ספוגי באופן שיהי' שטחו גדול, וגם שייך לעשותו בלישה עבה באופן שיהי' בה שטחו קטן, אף דשיעור סלת א' הוא.

(א) ובדבר שאין בו רוח חיים- ע' ברש"ש שהביא מש"כ הרע"ב דדבר שאין בו חיים היינו כגון לחמי תודה. וכ' הרש"ש דמה דטעונין תנופה מבואר לעיל (פא.), אבל מה דאי' ברמב"ם דטעונין תנופה עם האימורים וחזה ושוק, כ' הרש"ש דלא מצה זה מפורש בש"ס, וע"ש מש"כ בזה.

שתי הלחם

(ב) שתי הלחם נלושות אחת אחת ונאפות אחת אחת- ע' בקרן אורה שכ' להסתפק במאי דאמרי' דשתי הלחם נאפות אחת אחת ולחם הפנים שתיים שתיים, דלכאור' משמע דהכוונה הוא דשתי הלחם אינן נאפות אלא א' א', ונמצא דעושה שתי אפיות לשתי הלחם, ושש אפיות ללחם הפנים. אלא דהק' ע"ז, דהא אמרי' דהתנור מקדש הלחם, ואם נאפות אחת אחת, נמצא דלעולם לא הי' שיעור לחם בהתנור, והרי קיי"ל דאין כלי שרת מקדש אא"כ יש בה שיעור מצותה, וא"כ איך יכול לקדש הלחם. ולכן כ' לחדש דאין כוונת המשנה דיש ב' מעשי אפי' לשתי הלחם ושש ללחם הפנים, אלא הביאור הוא דמה דנאפה שתיים הכי פירושו, דבלחם נילושות אחת אחת וניתנת בתנור אחת אחת, ולחם הפנים נילוש אחת אחת, ונותן בתנור שתיים שתיים, אבל באמת נאפות כולן כאחד. אולם ע' במקדש דוד (ג', ג', ד"ה ואתי) שהעיר על חידוש זה ממה דאי' בתוספתא, דבכורות שבתנור של שתי הלחם הי' מקום לחלה א', ושל לחם הפנים לשתי חלות, וע"כ דבאמת האפי' הי' רק לחלה א' לשתי הלחם וב' חלות ללחם הפנים. והוא כ' ליישב דאין התנור עושה גמר הקידוש לענין לחם הפנים, אלא השלחן, אלא דהתנור מקדשה להיות מסודר על השלחן, אבל הקידוש לקמיצה הי' בשלחן עצמו, ולכן א"ש שהיו יכולין לעשות ב' אפיות מופרדות [אלא דאי"ז מתרץ אלא לחם הפנים, ולא שתי הלחם, וצ"ע].

(ג) וכמין דפוס הי' לו בתנור- ע' בטהרת הקודש שדייק דמשמעות הגמ' הוא שהדפוס הי'

(ו) ר' חנינא אמר כמין תיבה פרוצה, וכו' - כ' הקרן אורה דהגמ' שקל וטרי הרבה בזה, וכ' תוס' דהגמ' מסיק כמ"ד כמין ספינה רוקדת, דהא מביא תניא כוותי'. אולם ע' ברמב"ם דפסק כמין תיבה פרוצה, ולכאו' צ"ע מפשטות מסקנת הסוגיא. וכ' הקר"א די"ל דס"ל להרמב"ם דפשטות הברייתא של כמין טבלא מרובעת משמע כשי' ר' חנינא דתיבה פרוצה. ומאידך ברייתא לא הק' הגמ' בלשון תיובתא, אלא דהגמ' הביא דאיכא ברייתא כוותי' ג"כ.